Став странајасса пролетаріјјас, ӧтувтчӧј!

КОМІ КОМСОМОЛЕЦ

№67 (487) | Газет лезӧ ВЛКСМ Комі Обком | ЈУЛ 20 лун 1935 во

Том нывбабајас пӧвсын уж нуӧдӧм куза могјас

Том нывбабајас пӧвсын уж нуӧдӧм куза ставсојузса совещаніје вылын ВЛКСМ ЦК-са секретар ВАСІЛЈЕВА јорт докладыс

Јортјас, ӧнија обстановка корӧ міјан томјӧзлыс быд бокоан развитіје, сіјӧ корӧ, медым міјан томјӧзлӧн вӧлі паскыд політіческӧј кругозор, вӧлі культурнӧјӧн, быд бокоан образованнӧјӧн.

Міјанлы колӧ нуӧдны решітельнӧј тыш міјанлыс общӧј неграмотноот, нечістоплотноот, оланінјасыс антісанітарнӧј состојаніје, ічӧт бытовӧј распущенноот зікӧз быродӧм вӧсна. Міјанлы колӧ јавітны војна јуӧмкӧд, хуліганітӧмкӧд, матӧмкӧд, грубооткӧд, кодјас јона нӧшта петкӧдчывлӧны міјан томјӧз пӧвсын.

Косарев: І кодјаскӧд воз̧ӧ овны оз поз̧?

— d a , з б ы л ы о, овны оз поз̧! Колӧ тӧд вылӧ боотны Сталін јортлыс кывјассӧ, кодӧс сіјӧ шуліс комсомол VIII-ӧд сјезд вылын, сы јылыс, мыј міјанлӧн ем јӧз, кодјас гӧтӧвӧо оывны міјанлыс некультурноотнымӧс: те-кӧ неграмотнӧј, те-кӧ кічітчан аслад некультурноотӧн—сіз̧кӧ те станок дорыс рабочӧј, теныд почот да уваженіје: а те-кӧ культурнӧј, вісӧдан ас бӧросыд, лыддысан, то те ороддчӧмыд массаыс, те абу рабочӧј.

Міјан кадӧ культурнӧј мортӧн вермас шуоны сіјӧ, кодӧ ӧтвеотын муно міјан социалістическӧј страна развітіје ӧдјасӧн, кодӧ овладевајтӧ знаніјеасӧн, опытӧн, кодӧс чӧжіс став человечество, морт, кодӧ зілӧ лоны социалістическӧј обществоын достојнӧј граждаанінӧн. Сеоа міјан культурнӧј морт обладајтӧ пролетарскӧј скромноотӧн, аслас рӧдіналы помтӧм преданноотӧн, сіјӧ уз̧алӧ уз̧алыс јас бурлун вылӧ да сознательнӧја лӧгалӧ классӧвӧј врагјас вылӧ. Збыль культура туј вылӧ сувтӧмӧн, сіјӧ мортыслы колӧ отсавны аслас јортјасыслы петны тајӧ туј вылас.

Но міјанлӧн ӧткымын работніцајас - нывјас культурасӧ да мічлунсӧ адзӧны красітӧм вомдорјасыс, ойкымјас брітӧмыс, јуроіјас квајт тӧлыс кежлӧ кудрітӧмыс, манікјурыс, ж̧ож̧ӧз̧ платје-клӧшыс! А став тајӧ торјас сајын—најтӧо дорӧм, унаыс мыокытӧм јај, і жалітӧмыс, тыртӧм јур.

Тащӧм мічлуныскӧд мі тіјанкӧд, комсомолка-активісткаа јортјас, долженӧо јавітны пӧщадатӧм тыш. Мі настојащӧј культура вӧсна! Мі абу пакыдӧо міча паскӧмлы, но моднӧј шлапкаыд, шӧвк чувкіјасыд, лакірованнӧј туфлијасыд—најӧ оз-на вӧчны морттӧ культурнӧјӧн. Медым вӧвны культурнӧјӧн, медвоз̧ колӧ велӧдчыны, колӧ уз̧авны ас вылад і колӧ воспитывајтны аслыд астӧ. Вот таын, јортјас, і лоӧ збыль культурноотыс.

Некымын кыв міјан томјӧз быт јылыс. І томјӧз, кодӧ олӧ семјаын — родітелјаскӧд лібӧ ем аслас семја, і одіночкајас, общежітіјејасын олыојас, нӧшта јона тырмытӧма вермасӧны асланыс бытын культура вӧсна. Кыз̧і правілӧ, женскӧј общежітіјејас јона бурджык мужскӧјјас дорыс, но унджыкысӧ тајӧ местаыс міјан нывјаслӧн овлӧ сӧмын уз̧лан местаӧн. Культурнӧј обстановка јылыс, общежітіјејын кыпыдлун јылыс еща дај шоча кодӧ мӧвпавлӧ. Кыпыдлун улын мі, дерт, гӧгӧрвоам ог-ӧ мешшаніныс кыпыдлун (ујут), кодлӧн безделушкајасыс да канарејкајасыс вӧліны нем чӧжнас. Міјанлӧн кыпыдлуныд мӧд, і первоочередной ролсӧ сіјӧ оз ворс, но міјан шојтчӧмын да знаніјејасын сылӧн тӧдчанлуныс лоӧ зев ыдждӧн. І вот мыјла, јортјас, міјанлы, комсомолка-активісткајаслы колӧ лоны і тајӧ участок вылас организаторјасӧн, міјанлыс общежітіјејас колӧ вајӧдны культурнӧјӧ.

Торја ыджыд внімаініје міјан колӧ сетны общежітіјејасын хуліганство быродӧм вылӧ, колӧ быродны хамскӧј, нетоварішшескӧј отношеніјесӧ, кодӧ ем-на зонјас пӧвсын. Мі тӧдам сещӧм случај, кор ӧті нывјас баракын зонјас роз̧ӧдӧмны сӧен сӧ, кодӧ ӧтлаалӧ общежітіјејассӧ. Нывјаслы оз поз̧ вӧлі ні пастаны, ні пӧртчыс. Сы понда нывјаслы общежітіјејасыс лоі мунны, а ӧткымынјас весіг полӧны волывлыны гортаныс.

Ставыс тајӧ нывбаба дінӧ сіјӧ-жӧ важ хамскӧј отношеніјелӧн пережітокјасыс, кодјас петкӧдчӧны міјан некультурноот вӧсна. Тајӧс локторсӧ колӧ нещкыны міјанлы аслыным.

Мі шуам: колӧ кучкыны хуліганство куз̧ы! Но кущӧм-жӧ вынӧн колӧ кучкмыны хуліганство куз̧аыс, нывдінӧ нетоварішшескӧј отношеніје куз̧аыс, најӧкӧ петӧны сіјӧ самӧј томјӧзоаныс, кодјас заводын оз ещаыс овлыны ударніклјасӧн, мукӧдјасыс з̧ептаныс новлӧдлӧны комсомолскӧј білетјас, а заводыс петӧм бӧрын хуліганітӧны, матӧкӧны, петкӧдлӧны аоныс міјан социалістическӧј обществоса недостојнӧј шленјасӧв! Тащӧм молодчіклјассӧ міјанлы колӧ ердӧдавны да петкӧдлыны став общественноотлы, кыскыны најӧс кывкутӧмӧ, вӧчавлыны на вылын общественнӧј, а комаскӧ і уголовнӧј судјас.

Такӧд щӧщ колӧ шедӧдны і сіјӧс, медым міјан комсомолкајас, сы пыщкын і активісткајас петкӧдлісны мӧда-мӧд костаныс чуткӧјджык да товарішшес кӧјджык отношеніје. Быд комсомолка дінӧ, быд том работніца да том колхозніца дінӧ колӧ петкӧдлыны ыджыджык коллективноот да ыджыджык товарішшескӧј тӧждыоӧм. Мі комсомолка-активісткајас, долженӧо лоны прімерӧн, ӧд мі тӧдам лічнӧј прімерлыс вынесӧ. Сіјӧ—зев ыджыд вын.

Том колхозніцајас пӧвсын уж нуӧдӧм јылыс

Ленінскӧј комсомоллӧн ыджыд могӧн лоӧ том нывјасӧс політіка да культура бокоан воспитајтӧм, кодјас уз̧алӧны колхозјасын да совхозјасын. Сы јылыс, кущӧм ыджыд места боотісны колхозніцајас-нывјас асланыс производствоас, ставыс бура петкӧдлӧ ударніклјасӧн Ставсојузса II-ӧд сјезд: Но беспартіјнӧј томјӧзӧс воспитајтӧмын, сіјӧс міјан сојузса радјасӧ кыскӧмын оіктса комсомол јона бӧрӧ колис. Меставывса матеріалјас пӧшті ставтырлуннас петкӧдлӧны безделјательноотсӧ колхозса комсомолскӧј организаціјајаслыс.

Боотӧ тащӧм факт. Полыбіно-благовещенскӧј колхозын (Западнӧј облаот) 80 том морт пӧвсыс 50-ыс нывјас, а колхозас ніӧтік комсомолка абу. Лібӧ Кујбышев краја XVII-ӧд партсјезд німа колхозын. Тані 35 морт нывјас-ударніцајас, но на пӧвсыс ніӧтікӧн комсомолын оз сулавны. Саратов краја „Идеи Ленина" колхозын—30 нывсӧ езнін ӧтчыд преміруітлыны, кыз̧і ударніца-отлічніцајасӧс. Арлыдыс налӧн—бурӧщ комсомолскӧј: 18 арӧс. А кор јуалісны комсоргыслыс, мыјла нывјасыс абу комсомолынӧо,

(Помыс 2-ӧд лістбокын).

ВЛКСМ Комі Обком бјуролӧн шуӧм

„Зебсасыс Трофімовјас да зебсасны отсасыс Каневјас јылыс" статја куза (вісӧд јул 11-ӧд лунса „Комі Комсомолец" газет)

Пасјыны, мыј „Комі Комсомолец" газетаын статја „Зебсасыс Трофімовјас да зебсасны отсасыс Каневјас јылыс" лоӧ ставнас веськыдӧн.

Трофімов — Педінстітутса студент, сулаліс контрреволуціоннӧј троцкістско-зіновјевскӧј группаын да бӧрја кадӧ̧ыс зебіс асӧыс участвујтӧмсӧ тајӧ группаас. Сіјӧ неӧтчыд ез выступајтлы, медым ескӧн ердӧдны контрреволуціоннӧј уж̧сӧ тајӧ группаыслыс да аслас соучастнікјаслыс, і Трофімовлыс тајӧ чӧв олӧмсӧ оз поз̧ донјавны мӧдногӧн, он-кӧ двурушнічајтӧмӧн.

Обкоммоллӧн бјуро шуӧ:

1. Николај Јаковлевіч Трофімовӧс—ВЛКСМ шленын 1925 вӧсан, сісціплина торкӧмыс 1932 воӧ вӧлі вӧтлылӧма комсомолыс, проісхожденіје сертіыс крестанін, ӧні Педінстітутын студент,—кыз̧і контрреволуціоннӧј троцкістскӧј группаыс разоружітчытӧм шленӧс да двурушнікӧс ВЛКСМ радыс вӧтлыны.

2. Індыны, мыј Педінстітутса комсомол комітет, кӧт і вӧліны сігналјас двурушнік Трофімов јылыс, петкӧдліс классӧвӧј сінтӧмлун да сіс лібералізм зебсасыс троцкістско-зіновјевскӧј контрреволуціоннӧј группаса подонокјасӧс да націоналістическӧј елементјасӧс ердӧдӧмын.

3. Пасјыны, мыј сіс лібералізм дінӧ Горкоммол аслас мірітчӧмнас, кодӧ тыдовтчіс Педінстітутса комсомол комітетын, щӧщ вӧјіс сіс лібералізм нурас, асӧыс політическӧј сінтӧмлунсӧ петкӧдлӧмӧн. Індыны Горкоммоллы да Педінстітутса комсомол комітетлы сы вылӧ, мыј налы кыз̧ некор колӧ јона кыпӧдны асӧыс классӧвӧј революціоннӧј суолунсӧ асланыс організаціја радјасыс двурушнікјасӧс, контрреволуціоннӧј троцкістскӧј подонокјасӧс да націоналістическӧј елементјасӧс помӧ̧ да ставнас весалӧм вылӧ.

4. Лыддыны коланаӧн нуӧдны Педінстітутса комсомолецјаскӧд собраніје, кӧні докладӧн тајӧ шуӧм куз̧аыс выступітны Обкоммол бјуроса шлен Максімов јортлы.

5. Щӧктыны Горкомӧс да став рајкомјасӧс проработајтны тајӧ шуӧмсӧ став комсомолскӧј организацијајасын, мобілізујтны комсомолецјаслыс внімаініјесӧ сы вылӧ, медым пошшадатӧг ердӧдавны да весавны організаціја радјасыс став контрреволуціоннӧј троцкістско-зіновјевскӧј отрепјеӧс, двурушнікјасӧс, націоналістическӧј елементјасӧс да став классово-чуждӧј јӧзӧс, перерофітчӧм да разложітчӧм елементјасӧс, торја быд факт вылын ВЛКСМ шленјаслыс революціоннӧј суслун кыпӧдӧмӧн.

ВЛКСМ Комі Обкомын секретар—*Зезегов.*

Нывјаскӧд уж—быдлунса уж

Міјанӧн тӧдмӧдӧма, мыј Пустӧшын нывјаслыс конференціја лоі ордӧма сӧмын сы понда, мыј рајкоммол ез вермы сетны тајӧ конференціја вылас докладчікӧс. Нывјаскӧд уж котыртӧмын первојја восков вылас Сыктывса рајкоммол петкӧдліс асӧыс вермытӧмлунсӧ, петкӧдліс асӧыс неорганізованноотсӧ. Тајӧ провал бӧрас кыз̧ быттӧ рајкоммолса веськӧдлысјаслы колі сорнітны конкретнӧј мыжајас јылыс, колі мыждыны најӧс, кодјас ордісны конференціјасӧ. Но збыльысӧ рајкоммікјас нінӧм тајӧс ез вӧчны. Тајӧс мі тӧдчӧдам сы понда, мыј руководашшӧј комсомолскӧј работнікјас пӧвсын ем ӧтка јортјас, кодјас зев спокојнӧја вісӧдӧны асланыс провалјас вылӧ і оз вӧчны колана вывод јас.

Мыј јылыс сігналізірујтӧ тајӧ фактыс? Уж дінӧ бӧльшевістскӧј серјозностӧн да кывкутӧмӧн бостыстӧм јылыс. Вісталӧ і сы јылыс, мыј Сыктывса руководство тапікасіг тырјі перестраівајтӧ асӧыс уз̧алан практікасӧ.

Нывјаскӧд уж нуӧдӧм, сіјӧ ем комсомолскӧј організацијајаслӧн быдлунса уж. Сещӧм руководітел, кодӧ нывјаскӧд уж лыддӧ сӧмын конференціјајас, совешшаніјејас да собраніјејас нуӧдӧмӧн, сіјӧ нінӧм абу гӧгӧрвоӧма Косарев јорт докладыс. Тајӧ категорија́ас пыроны і Сыктывса рајкоммолыс веськӧдлысјас, медвоз̧-нін секретарӧс вежыс Мальцев јорт.

Конференціјајас да совещаніјејас нуӧдӧм, сіјӧ ем сӧмын-на уз̧ас бостӧм, сӧмын-на практическӧј меропријатіјејас лӧсӧдӧм. Тајӧс колӧ гӧгӧрвоны быд комсомолскӧј руководітелјлы.

Талунја могыс быд комсомолскӧј організацијалӧн лоӧ сыын, медым паскыда тӧдмӧдны міјанлыс нывјасӧс ставсојузса совещаніје ітогјасӧн, тӧдмӧдны Васілјева јорт докладӧн, Косарев јорт выступленіјеӧн. Тајӧ уз̧ыс зев серјознӧј, зев кывкутана. Колӧ індыны медбур комсомолскӧј активістјасӧс тајӧ уз̧сӧ нуӧдӧм вылӧ.

Міјан нывјас производство вылын петкӧдлӧны ыджыд воз̧мӧстчӧм да героізм. Тырманаӧн лоӧ каз̧тывны нывјаслыс уз̧сӧ Ежваса да Сыктывса мольбӧж вӧтлӧмын, ӧд тајӧ уз̧ вылас вӧлісны унджыкыс міјан колхозјасыс нывјас. Мі ошјысам најӧ производственнӧј активностӧн, но комсомолскӧј організацијајас оз вермыны ошјысны на пӧвсын політіко-воспитательнӧј да культурно-массӧвӧј уз̧ нуӧдӧмӧн. Та јылыс-жӧ вісталӧны і асӧыс нывјас. Тајӧс колӧ бостны тӧд вылӧ. Кымын грамотнӧјджык міјан нывјас лоасны політіка да культура бокоан, сымын ыджыджык воз̧мӧстчӧмыс налӧн лоӧ социалізм вӧсна тышын.

ВАСІЛЈЕВА јортлӧн доклад

(ПОМ)

то сіјӧ вочавіҫіс: „Кытчӧ-нӧ міјан нывјасӧс,—најӧс колӧ гезјӧн кыскыны, најӧ сӧмын јӧктӧмјасӧн да балалајкаӧн занімајтчӧны!“ Тајӧ комсоргыс ез куж использујтны нывјасыслыо најӧс комсомол гӧгӧр котыртӧм вылас јӧктӧм да музыка дінас увлекајтчӧмсӧ. Тані массӧвӧј уҫнас ез інтересујтчыны, нывјасыскӧд ез оорнітлыны. Абу і дівӧ, кор нывјасӧс котыртмыс збылыосӧ оз ло комсоргыс, а балалајечнік, важ оыланкывјас ворсыо.

Оз бурҫыка делӧыс сулав оіктын і активкӧд. Нывјас-колхозніцајасӧс руководашщӧј уҫ вывоыд позӧ лыддыны чуҫјас вылад. Коліс еокӧ, медым мыј вывоыд вільны быдтмны активсӧ, отсавны сылы, лелкујтӧдны сіјӧс. А делӧ вылас комсомолскӧј організација јона щӧкыда сувтӧ ічӧвік мыж вӧчӧмыо, формалнӧј „торјӧдчӧмыо“, колхозніцајас-комсомолкајасӧн сојузнӧј објазанноотјас „олӧмӧ пӧрттӧм“ вӧсна комсомолыо вӧтлан туј вылӧ.

Со, факт. Астӧгыс (заочно) вӧтлыооӧ комсомолка Лелушіна јорт, kodi уҫаліс ӧті рајкомса учотно-статіоіческӧј оекторын јуралыоӧн. Кык лун сіјӧ ез петав уҫ вылӧ. Рајком, kodi ез кӧсјы мӧвпавны, мыјын делӧыс, вӧтліс сіјӧс „віоӧмнас оімулірујтӧмыо“. А тыдовтчіс, мыј нывсӧ пуктісны кык тӧлыо кежлӧ болніцаӧ. Вӧтлыны, дерт, medоа кокніd. Шуісны і вӧтлісны. А воопітајтны оӧкыдҫык. Воопітаніје корӧ dыр da ыҫыд уҫ. Со мыј вӧсна колхозніцајас пӧвсыо діспіплінірованнӧј, сознательнӧј активістка-комсомолкајасӧс воопітајтан делӧсӧ став ленінскӧј комсомоллы колӧ сувтӧдны ас воҫас кыҫі ӧті medоа бојевӧј могӧн.

Тані сіҫ-жӧ колӧ сувтӧдны оорні колхозјасын кӧҫајственнӧј da produсtвеннӧј уҫӧн веокӧдлана уҫјас вылӧ колхозніцајасӧс індалӧм јылыо. Западнӧј областын меным ковміс волыны рајонјасӧ, кӧні преобладајтӧ нывбабајаслӧн уҫыс. Тані нывбаба решајтӧ шабді idралӧм, сіјӧ уҫмо петӧ уопехыс, но, жалітӧм вылӧ, руководашщӧј уҫ вылын бріgadірјасӧн, звенјевӧјјасӧн, колхоз привленіјеса шленјасӧн ті аҫҫанныd зев шоча нывбабаӧс. Dорогобужскӧј рајонын, напрімер, ніоік нывбріgadірӧн ӧбу. Јуалӧ, мыјла? da сіјӧ-жӧ нывбабајас енергіја da верманлун вылас ескытӧм вӧсна.

Колхознӧј том нывјас пӧвсын політіко-воопітательнӧј уҫ паокӧдӧмын ыҫыд падмӧдчыоӧн лоӧ нывјас - колхозніцајаслӧн велӧдчытӧмлуныс. Веоіг Западнӧј областын, сіјӧ областын, кӧні лыддысоӧ велӧдчытӧмсӧ бырӧдӧмӧн-нін, колхозјасӧс прӧ верітігӧн тыдовтчіс, мыј емӧо і ҫік велӧдчытӧмӧо, а торјӧн-нін уна малограмотнӧјјасыс, сещӧм јӧзыс, kodјас помалісны сӧмын ӧті група da мурта кужӧны кырымаонысӧ.

Лібӧ боотӧ мӧд факт. Саратов краjса Колышлејевскӧј рајоныс нывјас рајонувса конференціја вылын 173 нывпӧвсыо 24 морт тыдовтчіс ҫік велӧдчытӧм, а 106-ыс малограмотнӧјјӧо.

Ставыс тајӧ, бӧрјӧм вылӧ боотӧм прімерјасыс щӧктӧны комсомолӧс пыр-жӧ мобілізујтны став вынсӧ, став средствосӧ велӧдчытӧмлун і нӧшта ӧтчыd віотала малограмотноот бырӧдӧм вылӧ!

Такӧд щӧщ колӧ образітны вніманіје і сывылӧ, мыј міјан нывјас-колхозніцајаслӧн щӧкыда овлӧны тащӧм настројенијеjас: „Ну, мыј-нӧ, ме колан воӧ неграмотноот бырӧдӧм вылын уҫалі, а ӧні менӧ нуӧны бара-жӧ сіјӧ школаас!“

Ме мӧвпала, міјанлы колӧ сувтӧдны Наркомпрос воҫӧ оорні сы јылыо, медым лікбезса школајассӧ німтыны гырыојас школаӧн, сы вӧсна, мыј ачыс „лікбез“ щӧкыда вештӧдӧ ас doроыс нивјасӧс, јонҫыка вӧрҫӧдӧ налыо самолубіјесӧ.

Общеобразовательнӧј уровеньсӧ кыпӧдан уҫ паокӧдӧмкӧд ӧтщӧщ ог ещаҫык уҫ мі doлженӧо нуӧдны колхозніца нывјаслыо політіка бокоан тӧдӧмлунсӧ кыпӧдӧм куҫа. Оіктын політіческӧј воопітаніје medоа ыҫыd формаӧн лоӧ політіческӧј грамотноот куҫа нормалнӧј школа, текущӧј політікалӧн кружокјас, політіческӧј темајас вылӧ веоedајас. Торјӧн јона колӧ котыртавны da практікујтны газет гораа лыддӧмјас.

Тані позӧ паокыda іспользујтны шӧраоӧм da вуроӧм куҫа школајас, кытчӧ ем нывјаслӧн ыҫыd кӧсјӧм. Мі doлженӧо паокӧдны тајӧ школајасыслыо оетсӧ, шӧраоны da вуроывы велӧдӧмсӧ јітны 1-2 час політзанатіје вылӧ вітлунӧн ӧтчыd пыртӧмӧн. Дерт, нывјас-колхозніцајасӧс політіка бокоан воопітајтӧмыс колӧ лоны подчінітӧдӧма ӧніја могјас гӧгӧрвоӧдӧмӧ, колӧ велӧдны колхозніцаӧс орјавлытӧгја лыддыны газета.

Јортјас, мі огӧ саммӧ міјан колхознӧј нывлыо јӧткыштны культурасӧ воҫӧ, мі-кӧ огӧ іспользујтӧ da огӧ оібӧдӧ став культурнӧј вынсӧ, kodјас міјан оіктын ем. Міјан ем учітелјас, агрономјас, врачјас. Лыддыоан керкајасын ӧті јуралыојасыс—50 сурс морт. А-ӧд міјан нӧшта петіс оіктса інтеллігенціјалӧн мӧд категоріја—тајӧ МТС-ын уҫалыо інженерјас, технікјас. І со, тајӧ став культурнӧј вынсӧ бура іспользујтӧмӧн, мі medоа матыса кадӧ вермам перјыны тӧдчана вӧрҫӧм міјан том нывјаслыо, міјан нывјас - колхозніцајаслыо політіческӧј уровеньсӧ кыпӧдан делӧын. Но оз поҫ вунӧдны, јортјас, мыј корсурӧ міјан оіктса інтеллігенціја пӧвсын, торјӧн-нін том учітелніцајас пӧвсын, ем зілӧм, кыҫі еокӧ вешјыны колхознӧј томјӧзыо.

Ме тӧда ӧті том учітелніцаӧс Подавскӧј рајоныс, kodі уҫалӧ 3 во, а таӧҫсӧ сіјӧ помалӧма оемілетка da педагогіческӧј курсјас. Сіјӧ комсомолка. І со сіјӧ віоталӧ: „Меным оіктса школаын гажтӧм. Комсомолын сулала 1933-ӧд вооан, собраніје вылын ег-нін Вӧв ҫон во da учот вылын некӧні ог сулав. Газетјас ог лыдды, кнігајас сіҫ-жӧ. Ӧні меным нӧшта локҫык лоі, вӧлі ӧті пӧдруга учітелніца ас пӧвсыо, da і сіјӧ петіс верӧс сајӧ, счотовод сајӧ. Сылы счаовјеыс бергӧдчіс... (серам). Ӧні сіјӧ обеспечітчӧма, сылӧн мужікыс боотӧ уҫдон 150 шајт“. (Серам).

Ну, тыdалана, мыј тащӧм учітелніцаыd—оіктӧ міјанлыо культуранымӧс абу јона важнӧј пыртыо. Но колӧ веокыda віотавны—тајӧ мыжыслӧн ыҫыd јукӧныс колхознӧј комсомолскӧј організаціјаыслӧн, kodі вообще оз занімајтчы том учітелјас, торјӧн-нін учітелніцајас олӧмӧн da бытӧн. Кыҫі муніс. комсомолскӧј організаціјаыс тащӧм факт бокӧдыс, мыј комсомолка-учітелніца вочӧж абу волӧма собраніје вылӧ da абу мынтывлӧма шленскӧј взносјассӧ? Гӧгӧрвоана, мыј тащӧм внімательноотоыd томјӧзыd оз локны комсорг діно інтімнӧј делӧјаснад.

Ӧні, кор соціалістіческӧј, колхознӧј оікт топыda сувтіс зажіточнӧја da культурнӧја олан туј вылӧ, комсомол торја вніманіје објазаа сетны колхоса том нывјас корӧмјаслы. Нывјас колхозніцајас ӧні унакін корӧны. Најӧ кӧсјӧны лыддыны кнігајас da віӧдны кінофільмјас, міча паотаоны da новлыны міча da іҫјащнӧј кӧмкот. Колӧ, медым тајӧ двіженіјеас мі, комсомолкајас—активістјас, прімітім делӧвӧј участіје міјан колхознӧј оіктын, лоім воҫынмуныојасӧн—організаторјасӧн. Колӧ отсавны оіктса нывјаслы лоны культурнӧјӧн, пелкінікӧн, отсавны налы топыda пыртны бытас санітарија da гігіенајаслыо подувјассӧ. Мі, карса нывјас, вермам тані јона уна вӧчны комсомолка-активісткајаслы, віму уҫалан рајонјасын уҫалыојаслы.

Ті тӧданныd, мыј міјан быd фабрика, быd завод шефствујтӧ сіјӧ лібӧ мӧд колхоз вылын. Мыјла еокӧ міјанлы не боотӧмны шефствујтны, не кӧртаоны топыd јітӧдӧн міјан колхозніцајаскӧd, не вуҫӧдны налы міјан, карса культураӧс, кӧн-нін воҫвылас сӧмын ортсыса чужӧмсӧ? А разве еща міјан карын јона міча маршјас, міча музыкајас, художественнӧј, музыкалнӧј оыланкывјас, разве најӧс оз поҫ пыртны da вуҫӧдны оіктӧ? Тајӧ культурасӧ, шојтчӧг котыртан культурасӧ, мі, карса комсомолкајас da комсомолецјас, долженӧо пыртӧдны том колхозніцајаслы—ударніцајаслы.

Кыҫі правілӧ, оікт вешјіс-нін важ релігіознӧј празнікјас празнујтан традіціјајас вылыо, kodјас важӧн вӧліны аслыс оама развлеченијеjасӧн. Налыо местасӧ долженӧо боотны уна оікаса массӧвӧј гуланіјеjас, культпоходјас, олімпіadајас, фізкультурнӧј состазаніјеjас da мукӧd оама вылы празнествојас.

Ем міјан і вообще ҫікӧҫ шыбытӧм участок—сіјӧ антірелігіознӧј пропаганда. Сіјӧ торјӧн боотӧ тӧдчанлунсӧ національнӧј распублікајасын. Культурно-політіческӧј уровень кыпӧдӧмлӧн medоа колананыс, самӧј воҫмӧстчӧмыс томјӧзӧс коммуністіческӧј оамӧн воопітајтӧмын оз вермы гӧгӧрвоыны антірелігіознӧј пропагандатӧг. Оз поҫ артавны ас оертіыd: ме-кӧ безбожніца, значіт і ставсӧ-нін тајӧ оз волнујтӧd. Абу веокыd! Кӧн-оурӧ, торјӧнін нывбабајас пӧвсын, релігіјлӧн предрассудокјасыс нӧшта јона-на вынаӧо, нӧшта јона унаӧс-на најӧ волнујтӧдӧны, і тані комсомоллӧн — помтӧм уҫыс.

СПЛЕТНА

Некыҫі вӧлі оз поҫ ескыны, мыј тајӧ пеж кывјыс пырас совпартшколаын велӧдчыс нывјас пӧвсӧ da најӧс вевттас тајӧ містӧм славана, kod јылыс і кутас віставсыны тані.

Сплетна кывјыс ачыс сіјӧ мешщанскӧј, міјан странаса том јӧзлы вреднӧј кыв. Не сӧмын ачыс сплетнаыс, но і кывјыс кутіс бырны міјан томјӧз оорніыс.

Важӧн, кор мешщана пыщкыс лӧбҫӧм старікјаслы da старукајаслы немтор вӧлі вӧчнысӧ, налӧн medоа ыҫыd забаваыс вӧлі сплетна. Тајӧ сплетнаыс ачыс отсаліс кӧртавлыны сісмӧм мешщанствоыслыо правајассӧ, налыс дукӧм суjеверіјесӧ. Мешщанствоыс вӧлі пырҫӧма сплетнаӧн. Тајӧ гӧгӧрвоана. Та јылыс і оорнітнысӧ јона оз ковмы.

Совпартшкола общщежітіјеса ӧті комнатаын олӧны Безносіковајас, Безсоновајас, Логіновајас.

Ӧтлаассӧ најӧ олӧны-нін важысан, регыd тырас во. Ставныс комсомолкајас. І оз омӧла велӧдчыны! Kodі-нӧ еокӧ та бӧрын мӧвпыштас, мыј тајӧ комсомолкајассӧ вермас вевттыны сещӧм лӧк слава—сплетна. Но тајӧ пеж кывјыс пырӧма, олӧма даj воҫӧ олӧ ӧтлаын олыс комсомолкајас пӧвсас.

Міјан ордын ӧті комсомолкалӧн піемӧ. Гіжысыслыс овсӧ огӧ тані пасјӧ, da і немторла сіјӧс. Міјанлы dона лоӧм фактыс. Гіжысыс верміс і ачыс ез гӧгӧрвоны, мыј тајӧ фактсӧ, kod јылыс гіжӧ кӧкјамыс лістбока піемӧас, ставыс сплетна јылыс. Со мыј сіјӧ гіжӧ:

..., Став лӧкыс тајӧ мытчысіс, кыҫі мі асным шулывлам, нінӧм абусан. Міјан комнатаын олыс кык комсомолка кутісны, кыҫі шуасны, радејтчыны. Мыј-нӧ тані лӧкыс? Med радејтчасны!—шуӧны вӧлі мукӧdјас. Но радејтчӧмыd вӧлӧм абу мыјнӧ. Тајӧ радејтчӧмсӧкӧ гӧгӧрвоны не сіҫі, кыҫі міјан сӧветскӧј томјӧзлы колӧ, вермас артмыны і јона ковтӧмтор. Ме гіжа ӧті факт јылыс. Міјан комнатаын олӧ Б-ва, kodі некыҫі оз ладмы аслас радејтчӧмнас, шуам, Ч-кӧd. Оз-кӧ-ӧd Ч-ыс сіјӧс радејт, вермас і мӧdкӧd радејтчыны. Но Б-ва оз кӧсјы тајӧс вӧчны сіҫі, кыҫі колӧ. Сіјӧ лӧкмӧ da аслас лӧкысла унаыс оз вермы гӧгӧрвоны, мыј сіјӧ вӧчӧ. Сіјӧ кутӧ ревнујтны ассыс пӧdругајассӧ da паскӧдны на јылыс лӧк оорніјас. Мі воjдӧржыксӧ егӧ веоіг кужӧ мӧвпыштнысӧ, мыј тајӧ торјыс Б-лӧн кутас куҫа кысоыны. Мі арталім сылыс тащӧм поведеніјесӧ мінутнӧј ревностӧн, kodі унаыс овлӧ оіктыс воӧм нывјасыdлӧн. Но тајӧ кысоыны кутіс мӧd тӧлыс чӧж-нін.

Б-ва вајӧдны кутас комнатааным ассыс кавалерјассӧ. Кутісны ӧтлаын уҫлыны, kodі оз разрешајтчы некущӧм общщежітіјеын. Тајӧ еща-на. Бӧрыннас, сіјӧ-жӧ кутас віставлыны, мыј тајӧс оз ачыс вӧч, а вӧчам мі. Со-ӧd кытчӧҫ вермӧ вајӧдны лӧк радејтчӧмыd! Мі вӧлі гӧгӧрвоам, мыј тајӧ лӧктор, оз поҫ вӧчны тајӧс комсомолкалы. Но ӧті делӧ мӧвпавны, а мӧd делӧ вӧчны. Воҫвыв тајӧ делӧсӧ егӧ жугӧdӧ, а ӧні тајӧ јона-нін пыdоҫ пыріс, і kodӧс гусӧн віҫны оз шогмы. Группаным-кӧ міјан бостас бура велӧdчӧмыс, лібӧ общественнӧј уҫ нуӧdӧмыс гӧрd знамја da премија, Б-ва кутас паскӧdны бара лӧк оорніјас міјан группа јылыс, а комсомолскӧј собраніје вылын немтор оз віставсоорніс. Оорнісӧ паскӧdӧ кӧнкӧ боkі пелӧсјасын, сещӧм местаын, кӧні оз поҫ оорнітны та јылыс.

Тајӧ nod вылас јул 12-d лунӧ артміс сіјӧ, мыј і колӧ вӧлі відчысныс. Б-ва, тајӧ нінӧм абу оорнијаснас внушајтіс ассӧ сетчӧҫ, мыј сбылыс сіјӧ кутіс лӧгавны міјан вылӧ da тајӧ случај јывсыс. Лӧктісны сылӧн кавалерјасыс. Мі петім ывлаӧ. Общщежітіјеӧ воӧм бӧрын кутім пырны асланым комнатаӧ, но комнатаным ігана. Зӧрӧdчам. Kadыс 12 час-нін. Оорнітӧны міјан јылыс, но оз востыны. Кутім кывзысны, мыј оорнітӧны. Оорнітісны міјан јылыс даj мукӧd медбур комсомолкајас јылыс. Кущӧм слава ез лептыны міјан вылӧ! Лӧк славајас, kod јылыс і асным первоj кылам. Відчысім кык час. Бара кутім зӧрӧdчыны. Оорнітӧны, а некоdі оз вості...

... Воім сетчӧҫ, мыј міјан кыклы туjсӧ ез кутны сетны лӧк оорнісӧ паскӧdӧмваныс. Та јылыс мі гіжім комсомол комітетӧ. Комсомол комітетса секретарыс Палкін јорт. Сылы мі і сетім ассыным нораcӧмнымӧс...

Лун відчысам, мӧd лун відчысам, kojмӧdӧс... Но некущӧм вочакыв абу! Комітет вылын сіҫ-жӧ ез оорнітны. Нолӧd луннас, кор ме куті кајны вылыс судтаас, улысladор комнатаын муніс венҫӧм da шӧпкӧdчӧм. Куті кывзыны. Оорнітӧны сы јылыс, мыј мі гіжлім комітетӧ. Аскінас, кор комітетса секретар Палкіи јортлыс јуалім та јылыс, сіјӧ сӧмын сераліс da грӧзітчіс міјанлы: оз поҫ тајӧс гіжны комітетса шленјас вылӧ. І ӧнӧҫ немтор комітет ез вӧч і ӧнӧҫ тајӧ лӧк оорніыс пыр паскалӧ. Ме јуала: позӧ-ӧ тані овны комсомолкајаслы? Вермас-ӧ тані вӧчны комсомол комітет?

Јортачолӧмӧн А.“

Тајӧ піемӧсыс тыdалӧ, мыј волысӧмјасыс абу бур не сӧмын велӧdчыс зонјас da нывјас костын, но мунӧ зыкӧм і нывјас пӧвсын. Оз лӧсавны ӧті комнатаын олыс нывјас. Піемӧыс, kodӧс мі печатајтам, щук та јылыс і віталӧ.

Комсомолскӧј організаціјалы колӧ паскыda оорнітны тајӧ піемӧ јывсыс, лӧсӧdны бур волысӧмјас (взаимоотношения) общщежітіјеjасын олысјас пӧвсын, лӧсӧdны дружнӧј коллектів, пуктыны пом увгӧмјаслы da сплетнајаслы.

---

161 морт велӧdчӧ техружокын

Мыјла оз велӧdчыны десатнікјас?

Рјабово, 14-VII (радіопырасл. кор.) Феdуковскӧј запанын котыртӧма 7 техкружок, кӧні велӧdчӧны 161 морт. На піыс велӧdчӧ 59 комсомолец da 17 коммуніст. Техническӧј кружокјасын нуӧdӧма 17 занатіје da велӧdӧма тащӧм темајас: кылӧdчӧм механізірујтӧм јылыс, молевӧј сплав кылӧdан техніка јылыс da мук.

Техническӧј кружокјасын велӧdчӧмыс регуларнӧја оз мун сӧмын десатнікјас пӧвсын.

— Міјанлы некор велӧdчынысӧ,—віталӧны десатнікјас, kodјас пышјалӧны техніка велӧdӧмыс.

Моданов.

Каргортса піонерскӧј лагерын

Піонерскӧј лагерлыс лунсӧ іуӧртӧ горніст Јегор Муравјов. Тајӧ быд асыв, 7 часын. Сы бӧрын фіззарадка, завтрак. 24 піонерлӧн лунъыс, кодјас шојтчӧны Каргортса піонерскӧј лагерын, тырӧма уна сікаса развлеченіјејасӧн. Шахмат, шашкі, доміно, крокет, волејбол, екскурсіјајас, купајтчӧм, плаж,—ставыс тајӧ челядлы колана торјассӧ лӧсӧдӧма да нуӧдсӧ олӧмӧ.

Кор мі пырім лагерса шојтчан комнатаӧ, сені муніс шахматӧн ворсӧм. Ворсісны Јегор Муравјов да Васа Колегов. Најӧ лыддысӧны медбур шахматістјасӧн. Шахматӧн ворсысјасӧс кыщовтӧмны морт віт, кодјас слефітӧны налыс ворсӧмсӧ да горӧдӧны быд вӧчӧм ӧшыбка јылыс.

Король-тӧ віз!

Шах...

Мат! Верміс Васа Колегов.

— Королнад ворсоін,— назӧнікӧн шӧпкӧдіс Јогор Муравјовлы сы дікын сулалыс піонер Таскајев. Шахматӧн ворсысјас бокын ворсісны шашкіӧн. Мӧд пызан пелӧсын ворсісны доміноӧн.

Мӧд комнатаын кыліс гітаралӧн да балалајкалӧн шы. Мі мунім сетчӧ. Гітара вылын ворсіс Нина Томова. ВорсісМатросскіј танец. Гітара ворсӧм шы улын јӧктісны Надуткіна да Ілчукова.

—Тајӧ јӧктӧмсӧ мі велӧдім лагерӧ воӧм бӧрын,—долыда пырыс вісталӧны міјанлы асныс.

—Мі велӧдім-нін егӧ сӧмын тајӧ јӧктӧмсӧ. І заводітчіс јӧктысјаслӧн да сылысјаслӧн аслыс сама олімпіада, кодӧс заводітісны асныс, некодӧн щӧктытӧг дај кортӧг, дај коді овлӧ быд лун. Нина Томова, Нуша Муравјова, Надуткіна да Ілчукова сылӧмӧн јӧктісны: „Міјан марш“, „Мы строим“ да мукӧдјасӧс.

Јӧктысјас исполненіјеын тӧдчіс челядлӧн особенностјасыс, еластічнӧја ворсӧм, музыка бӧрса внімательнӧја віздӧм, јорта-јортлы знакјасӧн отсӧг сетӧм. Медса лӧсыда исполнітісны Надуткіна да Ілчукова „Две лампы“ німа інсценіровка. Налыс ворсӧмсӧ віздігӧн теныд тыдовтчӧ затејнікјаслӧн медса главнӧјыс: ыжыд выразительност да нӧшта буржыка ворсысӧ кӧсјӧм.—Міјан лагерлӧн најӧ медса радејтана затејнікјас,—вісталӧ вожатӧј Безносікова. Оз лока ворсны: Нина Томова, Нуша Муравјова да мукӧдјас. Ставныс најӧ сӧлӧмсаныс бостчӧмны асланыс уждінас, а тајӧ медса колана торјыс. Даj оз најӧ сӧмын гажӧн овны лагерын. Унаӧн, лагерын шојтчысјас пӧвсыс, олӧны гажаӧн да велӧдчӧны ворсны вылъ ворсанторјас. Кодi велӧдчӧ лоны шахматістӧн, крокетнікӧн, волејболістӧн. Мукӧдјасыс інтересујтчӧны екскурсіјаӧн, тӧдмалӧны ывлавывлыс тајнајассӧ. Колъа Таскајев кӧсјӧ лоны Чапајевӧн да радејтӧ медсасӧ военнӧј іграјас.

Олімпіадасӧ помасіс. Мі петім ывлаӧ, кӧні ворсісны крокетјасӧн. Быд скон бӧрын (ворсӧм помасӧмсӧ најӧ німтӧны „скон ештӧмӧн„) бостсӧ ворсны вылъ партіја. 24 морт піыс унжыкыс-нін кужӧны ворсны крокетӧн. Лагерлӧн емӧс-нін тӧдчана крокетістјас, кыді Грі'шін, Муравјов да мукӧд Најӧ лунъыс-лун сӧлӧмсаныс велӧдчӧны ворсны крокетӧн, медым локтан детскӧј фізкультурнӧј спартакіада вылын бостны первенство.

—А-ӧд унжык ворсысыс некор-на крокетнас ез ворсны,—тӧдчӧдӧм пырыс сорнітӧ вожатӧјыс.

Нелылын ворсӧны волејболӧн. Тані ворсӧмыс јона лӧкжык. Фізкультурнікӧн тӧдчӧ челядлыс арлыда особенностјассӧ тӧдтӧмлун. Мачыс сӧкыд, сеткасӧ пуктӧма жужыда да пӧшті ніӧтік мортлӧн оз во мачыс сетка вылӧдыс. Тајӧ ічӧтік сузсытӧмторсӧ лоі быродӧма пыр-жӧ.

Лагерын медса тӧдчана торјыс сіјӧ, мыј челядјас радејтӧны асныс лагерсӧ, лагерлыс лунса режімсӧ.

— Тавоса лагерсӧ некущӧма он ӧтлаав колан воса дорсыд. Таво јона гажаждык даj унжык развлеченіјеыс,—вісталӧны шојтчыс челядјас.

Асланыс шојтчігаыс міјанлы најӧ вісталісны ӧті вылазка јылыс, кодӧс, дерт, гіжтӧг колны оз поъ.

Тајӧ лоі војдӧрлуннас. Первојја ъвено муніс вӧрӧ. Ен вошӧ!—ӧлӧдліс вожатӧј. Кущӧм вошӧм! Вӧрӧ воӧм мысті ставныс бостсісны асланыс ужас: кодi кутіс вотны вотӧсјас, кодi сір перјавны, а мукӧдјасыс зілісны корсавны јестествознаніје урок вылын сетӧм заданіјелы коллекціјајас: пу вужјас, лысјас да мукӧд тор. Вӧрас олӧмыс лоі часыс дыржык. Кор бӧр мӧдӧдчім лагерӧ, жын тујаснін казалім, мыј міјан ъвеныс ӧті морт абу. Костаыд абу!—јуӧртіс Васа. Мыј вӧчны? Колӧ корсны. Ставӧн бӧр бергӧдчім вӧрӧ, разӧдчім чептӧн да кутім горзыны, чуксавны Костаӧс. Часыс дыржык-на горзім да ветлӧдлім вӧрӧд, но Костаным сіді-і ез сур міјанны кужтӧм челядыс. Ставыс тајӧ лагерлӧн бур бокјасыс. Но уна-на і омӧлторјас, сузсытӧмторјас.

Лагерлӧн медса ыжыд сузсытӧмторјӧн лоӧ сіјӧ, мыј ӧнӧъ абу-на вӧлі нуӧдӧма піонерскӧј костор. Тајӧ ъік поътӧм тор!

Ставнас піонерскӧј лагерыс оправдајтӧ асныс німсӧ. Јона бура котыртӧма сојӧм-јуӧм. Сојӧм куъа челядлӧн некущӧм норасӧм абу. Асланыс лагернас најӧ дӧвӧленӧс.

Лагерын ӧні велӧдӧны сывны „Весолије ребјата“-лыс маршсӧ. Быд пелӧсын сіді-і кылан, кыді ічӧтік шыгӧрӧн ветлӧдлӧ долыд да кыпӧдана сылӧм:

...Нам песня строить и жить помогает,

Она скучать не дает никогда.

И тот, кто с песней по жизни шагает,

Тот никогда и нигде не пропадет...

Іван Комсомольскіј.

Ыб, Сыктывдін р-н, Каргортса піонерлагер.

Піонерскӧј лагерын мунӧ беседа

ЗАВОДІТІСНЫ УЖАВНЫ ПОЛЫТШКОЛАЈАС

Челеньеч. Рајкоммолса представітел локтӧъ Цекамол пленумлыс шуӧмјас да КОСАРЕВ јортлыс доклад проработајтӧм оз вӧлі мун. Комсомолецјас тајӧ документјассӧ лыддылісны сӧмын пыр муніг моз, а пыдыоан велӧдӧм ез вӧв. Уж заводітчіс сӧмын рајкомса секретарӧс вежыс Коновалов јорт локтӧм бӧрын. Первојја собраніје вылын лыддісны Косарев јортлыс докладсӧ. Лыддӧм муні сіјкӧн: лыддасны докладсыс ӧті раздел, а сесса і оорнітӧны, асланыс уждалан формајас да методјас јылыс віоталӧмӧн. Тајӧ чітка дырјіыс лоі ердӧдӧма вел уна тырмытӧмторјас первічнӧј організацијамо, а сіъ-жӧ і торја комсомолецјаслыс.

Сельсӧвет улын кујім колхознӧј первічнӧј організація. Косарев јортлыс доклад проработајтісны кујімнан організацијаас. Стандартнӧј шуӧмјас пыдді, кодӧс вӧлі прінімајтӧны воъ, собраніјејас прімітісны уждалан план, торја быд комсомолецлы сетісны сојузнӧј нагрузка.

Парчегын котыртісны політшкола. Велӧдчӧм заводітчіс Карпінскӧј учебнік серві. Пропагандістӧн уждаӧ коммуніст Јелфімов јорт.

Територіалнӧј організацијамо комсомолецјас важыоан-нін велӧдчӧны Карпінскіј учебнік серві. Программа помаласны августын да сесса вужасны парвіјалыс історіја велӧдан кружокӧ. Пропагандістӧн—парторг Ізјуров јорт.

Кујтыбӧжын політшкола абу уждавӧма. Політшкола котыртчіс Косарев јортлыс докладсӧ проработајтӧм бӧрын. Пропагандісталӧ канікул вылӧ локтыс комсомолец-студент. Нуӧдісны-нін кык занатіје.

Колӧ індыны, мыј політшколајасын велӧдчыејас ӧні унжыкыс сузӧдісны учебнікјас.

Первічнӧј організацијајас оз вермны ошјыоны асланыс „комсомолскӧј озмӧсӧн“. Комсомолец Ладановлӧн білетас кык пӧв пасіӧма комсомолӧ пыран восӧ, Андрејевлӧн уокӧдлӧма ваӧ да щыкӧма білетыс (колӧ вежны). Парчегын 10 комсомолец, но 3 мортлӧн ні білетјас ні лічнӧј білетјас абуӧс. Најӧ кујім мортыс пыралӧмны комсомолас 1934 воӧ да рајкоммолыс ӧнӧъ на абу сетлӧма налы білетјассӧ.

Ӧтка комсомолецјас јуӧны да хуліганітӧны. Медсаын тајӧ „ужас“ торјалӧны вӧлі Ігнатов да Ӧл. Іл. Федосејев. Організацијаыс ветлісны Рјабовоӧ уждавны да Федосејев јурмуӧдӧмӧн віт комсомолец пыщісны бӧр. Общщӧј собраніје вылын тајӧ пыщјыс јӧзсӧ вев јона дівітісны, а Федосејевӧс —дезертірство організујтӧмыс вӧтлісны комсомолыс да шуісны сетны судӧ. Комсомолецјас ӧні бӧр мунісны Рјабовоӧ да кӧсјысјсны уждавны кылӧдчӧмештӧдтӧъ.

Рјабовоыс комсомолецјасӧн пыщјӧм віоталӧ, мыј челеньеца організацијајасын ъік тырмытӧма вӧлі пуктӧма воспітательнӧј ужсӧ. Тајӧ щӧктӧ кыъ некор јона јостыны вниманіјесӧ воспітательнӧј уж бура пуктӧм вылӧ, медсаын інтервізіональнӧј воспітаніје јонмӧдӧм вылӧ.

Поътӧм ӧчередјас да омӧлъ качествоа ньаъ јылыс

Кучкалӧ сіъім час. Четчі волпасыс, термасӧмӧн кӧмасі да мыссытӧг котӧрті лавкаӧ.

Со колъіс фабріка-кухня, сы бӧрын пошта, сесса Обісполком да Горсовет, і ме матысмі нанӧн вузасан магазін дінӧ.

Кӧсја пырны магазінӧ, а ӧъӧсыс оз воссы. Ӧъӧссыс стеклӧыс жугалӧма да тыдалӧ—сымында јӧз ӧчередын, мыј ӧъӧссӧ востыны оз шогмы. Кыъкӧ вел дыр мырсӧм бӧрын воссыштіс да костӧдыс нізув моз кыссі пыщкас.

Кок мустӧъ сулалӧм бӧрын матысмі касса дінӧ, лыдді да лоі дасквајтӧд „пассажірӧн“, сӧлӧмӧј радлӧ—ӧні міса нанасці да јона і сојa, но тајӧ менам мӧвпјасӧј ез збылмыны. Кор ме воі дасӧд мортӧъ, воісны кык чіганка да лептісны шум. Најӧ шуӧны—те-пӧ міјанӧс ылӧдлін кык шајт да 60 ур вылӧ, а кассірша доказывајтӧ—чекјас-пӧ сетӧма правілнӧ.

Часжын шумітӧм бӧрын чіганкајас мунісны, ескӧдӧмӧн, мыј вајӧдам-пӧ міліцијаӧс да велӧдам теньӧ. Но менам дырјі најӧ міліцијаӧс ез вајӧдны даj асныс ез воны, гашкӧ, волісны бӧрынжык, а ме матысмі касса ӧшін дорӧ да јуала:

— Пшеничнӧј ем?

— Ез-на вајны—вісталӧ меным черніладӧ кіа кассірша. І еща деньга вӧсна меным ковміс бостны сӧд нань вылӧ чек.

Чек бостӧм мысті мӧдӧдчі стојка дінӧ, кӧні весітӧны нань і тані бара жугымі—менам воъ вылын ӧчередын 11 морт.

Відтса да мӧвпала мыјла-нін татчӧ лоӧма ӧчередыс? А ставыс вӧлӧм зев прӧстӧ, кассірша „пассажірјассӧ“ ӧдјӧжык лезӧ, а весітыс оз удіт сыӧдјӧсӧ сетавныс.

Сулалі і тајӧ ӧчеред да мојдвылын моз коркӧ не коркӧ і воі весітыс дінӧ. Сеті чек да пріказчіцаыд меным нантӧ весітіс повъымӧнӧс-вужлакод сӧд комок,—бостікіӧ da свінец kod. Me мӧdi ырјанітны, міса тащӧм нантӧ me ог бост, уль, міса даj містӧм, весіт, міса, мӧdӧс.

— Бостан-кӧ бост, а он-кӧ—коль, ен бӧрјыс, те абу базар вылын даj он вӧв нӧб,—орӧdіс весітчыс, а бӧр вылын сулалыс јӧзыд бураӧ дӧзмӧмаӧс дыр відчысӧмсыд да содтыштісны:

— Gojсас колокӧ,—і меным ковміс бостны сіјӧ вужлакод нань комоктӧ.

Јурӧс муӧъ ӧшӧдӧмӧн мӧдӧдчі гортӧ, а јурын ӧті мӧвп—кыъ мӧда тајӧ нансӧ сојны даj гӧтырыс пола, бара, міса, бӧн-бус відас—деньгасӧ-пӧ сӧмын торкан, ловја јурӧн мынтӧм тор.

Даj сбыл, јортјас, ӧпасно: нань коркаыс сещӧм чорыд, мыј кучкӧмӧн поъӧ... ошкӧс віны, а пыщкас пінуд сібдалӧ—клејітчӧ, а кӧрјывсыс і сорнітны нінӧм.

Ме та бӧрті прав лоа јуавны, кыді тајӧ шусӧ, гашкӧ-нӧ нань качество јылыс ВКП(б) ЦК-лыс шуӧмсӧ олӧмӧ пӧртӧмӧн-да? Ме ог гӧгӧрво, гашкӧ-нӧ пожалысјасыс гӧгӧрвоасны?

Ме думыс тащӧм нантӧ пӧттӧъ сојны оз поъ даj он вермы, оз пыр кӧть ескӧ 1 pad сојан-да.

Тані ме сорніті сӧмын медунасӧ нань качество јылыс да ічӧтіка ӧчередјас јылыс. Но тајӧ еща. Татчӧ колӧ содтыны: культура јылыс, сӧстӧмлун јылыс, вежлівост јылыс да сіъ воъ і секі тыдовтчас, мыј вузасыс організацијајас ужнысӧ пуктӧмаӧс поътӧма лока, најӧ некущӧм ногӧн оз пӧртны олӧмӧ партіјалыс шуӧмјассӧ нанӧн волнӧја вузасӧм јылыс.

Сорнісӧ помалам јуалӧмӧн:—дырӧ тајӧ ужнас весӧдлысјас мӧдасны „помощью божией“ пукавны асланыс местын да зыртны увсныс улӧссӧ?

Івӧ Јогор.

Пармазон

Југыд-віж ковјорӧн југјалӧ віҙ,
Кельыд-лӧз лентаӧн пӧртмасӧ Ежва.
Лӧм бафлӧн кысӧмыс—прӧшвыв dор віҙ.
Шушкыштіс, нуждыштіс кыпыда, свежа.
Ҙоҙӧг борd шыӧн моз пӧлыштлӧ тӧв.
Езысӧн Ежвалӧн савкмунлӧ баныс.
Лӧм-бафлӧн, турунлӧн шытӧлыс шӧвк,
Лунтӧвкӧd вашкӧdчӧм мелїа паніс.
— Мыј вылӧ Ежваыс вӧччӧма таҙ?
— Кубӧвӧј сарафан пасталіс мыјла?
— Быттӧкӧ вењечув невеста нач!..
— Віҙӧdлы, бісерыс—морӧсас, сывјас!..
— Кодӧс-нӧ ыштӧdӧ?—вашнітіс тӧв.
— Мі чајтам, геројӧс, велікӧј мортӧс...
— Сіҙкӧ-но, аҙылам шенҙӧdан пӧв?! —
Нумдыштӧм танцујтіс Еолса борdӧн.
Зарнїӧн ыпјалыс шонді вач—вач
Школӧбтан серамӧн вылысан лыјас:
— Мыјла-пӧ щаплунсӧ петкӧdлӧ таҙ.
Јај пырыс тӧdчӧ-пӧ вемјас da лыјас?
Мај луӧ косавліс рудамӧм шаль,
Чужјаліс сарізлан кокӧн dај кіӧн.
Кышаліс бојевӧј костум—лӧз сталь,
Тыш вылӧ лӧсӧdчӧ, аҙанныd, сіјӧ.
Аҙанныd, оз гыав тувсовја лоҙ,
Аҙанныd, банвылас зумышлун ворсӧ.
Аҙанныd, бостсӧ-нин нуӧdны кос—
Вешталӧ зарнїјас сарафан сорсӧн...
Гартчӧмӧн котӧртіс воҙілан тӧв,
Сіннаныс вӧтчісны вашкӧdчан јортјас.
Кӧк шуӧм-„кукку“—dыр пукаліс чӧв—
Кыптісны гӧлӧсјас, кыптісны мортјас.
Рудінік пласт вылӧ іскӧвтӧ пласт,
Јусјасӧн ҙуртӧны пујас da гребјас.
Ежва тај бостіс dруг права da власт—
Асвывсыс пыркӧdӧ зарні грамм—гребјас.
Шојтчӧг оз шедӧd ні шојтчӧг оз кор—
Лун і вој мӧdӧdӧ пармалыс зарні.
Ужјас-кӧ нармасны жугыль dај нор
Вашкӧdӧ: „зільшт вај зільшт, уdарнік“.
Кӧсӧјбан тӧлыс dај шонді dај тӧв
Шемӧса ҙоргісны лунын dај вујын:
„Кыс талы ӧшјӧма зарніа кӧв?
Орлытӧг нужӧdӧ увлаӧ вујвыв“...
Кышӧdӧ лотовка лыалыс бӧж,
Лотјасӧн, јакӧрӧн ју пыdӧс кодјӧ.
—Ваӧ, вај сынышт!..—Бокӧжык кеж!
—Тіјанӧс тӧвнырӧн панјам dај орdјам!

Јурпӧла гӧгыльӧн ҙурлїктӧ греб,
Гыбалыс сынјасӧн сальгӧны зібјас.
—Кодарӧ?—Есылан!..—Бельматӧ ҙеб:
Кӧсаас кајан-кӧ, нем кежлаd сібdан!..
Ва бердын льоҙјассӧ пожјалӧ баф,
Пожјалӧ, окасӧ, нумјалӧ, вашкӧ.
Пінслы пур бӧжсаӧ гымыштіс бат:
—Віҙӧdлы, Ваӧ, меd сінтӧ оз чашкӧd!
Пырнолӧн гартчӧмӧн кыпӧdчӧ щын,
Берегын гӧлӧсјас, машіна таргӧм.
—Пӧлӧјсыс відчысӧј!—Јонжыка сын!..
Кыр јылын јежыd пон четчалӧ, вартчӧ.
—Ејі кытчӧ кутанныd кылӧdчан мет?
—Сыктылӧҙ? Котласӧј?—Карdорӧҙ, воҙӧ!..
Воҙӧсӧ—вӧласӧ сарізҙ оз сет...
—Сетас-кӧ!?—Гӧрӧктӧм путкылтчӧ льоҙҙӧн.
Ежвалӧн ещсамыс кыптыштіс сек,
Вабергач візылӧ вештыштіс пурјӧс.
Кујім пӧв бергӧdіс —серам кӧт грех—
Тојыштіс зев жужыd бужӧdӧ, кырјӧ.
Бордјастӧм јуспі моз котӧртіс нув,
Сы бӧрса ӧті, мӧd, кујмӧd dај нольӧd.
— Кытчӧ-нӧ самасан? Нолтӧ, вај кывт!
— Ӧтвылыс! ајdа! вај јӧткыштӧј, нолӧј!..
Чышјанјас, кепкајас уналыс јур
Рӧмӧdіс јежыdӧн, гӧрdӧн da віжӧн.
Ежвалыс вевтырсӧ бергалыс пур,
Сынӧdсӧ—том јӧзлӧн серамыс гіжӧ.
Суткі чӧж јӧлӧга оз кунлы сін—
Тіралӧ, муралӧ, ваксӧ da сылӧ.
Валутнӧј цехлӧн тан бергалан вінт
Став шыас, вӧрӧмас, Ежваас кылӧ.

Віҙӧdлы, віҙӧdлы, ва вылас, со,
Мільлон бі чірјаслӧн чірторјас ӧзјӧ!
Пӧртмасӧ тан пјатільеткалӧн во,—
Тыр вермӧм став мірас кӧсјӧ da вӧзјӧ.

Лӧсталӧ Ежвалӧн сталь рӧма бан,
Уж вылӧ радлӧ, асвынсӧ тӧdӧ.
Мӧd пјатільеткалӧн гігантскӧј план
Тати щӧщ воԍлалӧ геркулес ӧdӧн.

Ежва ју уж вылӧ оз мӧј пет веж
Коді-нӧ оз радлы сіјӧ уж самӧн?
Кыҙі веж ҙоріҙлӧн рӧмјасыс веж,
Том јӧз уdарнїклӧн вынјӧрныс јамтӧм:
Муткыртӧ, лӧсталӧ, чукјӧнја тыр,—
Ежваkӧd зарнїлыс сліткіјас dорӧ.
Олӧмыс—со мільлон рӧмјаса сыр,
Выль сурс уdарнїкӧс ас dінас корӧ.

Тырмас ужавны кыв вылын

Јуль 17 луӧ рытнас Пустӧшын мунїс кустӧвӧј комсомольскӧј собранїје, кӧні обсуждајтісны Обкоммол пленумлыс ітогјас.

Тајӧ собранїје вылас тыdовтчіс, кыҙі Сыктывса комсомольскӧј організацїјалӧн руководство перестраівајтчӧ da котыртӧ первічнӧј організацїјајсӧс вылногӧн ужалӧм вылӧ. Фактјас da прімерјас вылӧ вужтӧҙ колӧ шуны, мыј рајкоммол пыр-на кывтӧ важ ужалан методјас вылын.

Тӧdса міјанлы Рајкомса секретар Габов јортлӧн ошјыоана рапортујтӧмыс, кор сіјӧ віоталіс, мыј Рајкоммол лӧсӧdіс уна меропријатїјејас нывјас пӧвсын уж котыртӧм куза.

І чајтанныd ті тајӧ меропријатїјејасыс пӧртӧны олӧмӧ? Оз. Рајкоммол нінӧмӧн ошјыоны оз вермы. Первој-кӧ, тајӧ план јывыс нїӧті первічнӧј організацїја нӧшта оз тӧd, плаыс тупласӧ рајкомшцікјас блок-вотын.

Рајцентрын чукӧртлӧмны нывјаскӧd совещанїје da провалітӧма. І провалітӧмны совещанїјесӧ сӧмын сы понda, мыј Рајкоммол абу вермӧма тајӧ совещанїје вылас аҙҙыны dокладчікӧс.

Правӧо комсомолецјас, кор најӧ асланыс выступленїјејасын віоталӧны, мыј перестројка јывыс мі поштӧм уна болгам, а практіческӧј ужыс оз тыdав.

Колан кустӧвӧј собранїје вылын корӧмны рајкоммолӧс організујтны уж фізкультурнӧј площадка вылын. Кадыс сетыоан колӧма 20 лун, а фізкультурнӧј ужсӧ площадка вылын абу організујтӧма. Ем фізкулторганізатор Мофанов јорт da асыс вермытӧмлунсӧ вештӧ оӧм абутӧмӧн, спортінвентар абутӧмӧн, а меdым ескӧн котыртны јӧвсӧ—сы куза нінӧм оз вӧч.

Собранїје кежлӧ лӧсӧdчӧмны омӧла. Рајкоммол абу вермӧма аҙҙыны лампајас da залас вӧлі пемыd. Собранїје вылӧ пырігӧн ез пӧверітны комсомольскӧј білетјас, kod-сурӧјас локтӧмны вӧлі комсомольскӧј білеттӧг. Сорнітыојас—штатнӧј јӧз, најӧ-жӧ, kodјас і выступајтлӧны мукӧd собранїјејас dырјі.

Оз тыdав колана тӧждыоӧмыс піонерјас вӧсна. Межadорса da пojолса піонерјас нораӧны комсомольскӧј організацїјајас вылӧ, мыј најӧ оз ужавны піонерјаскӧd. Піонерјас котыртӧмны урожај візӧм куза dозорнӧј бріgadајас, а наӧн комсомолоан некоd оз веоkӧdлы. Чуклӧмын провалітӧмны фетплощадка організујтӧм, а Пojолыо нїӧті піонерӧс абу ыстӧмны лагерӧ.

Собранїје вылын вајӧdісны інтересӧнӧ прімерјас організацїјајасса ужыо da олӧмыо. Комбінатыо комсорг Мітушев віоталіс, мыј Чуклӧмын комсоргӧс бӧрјылӧма рајпарткомса інструктор Артејев јорт da кор пӧверітісны тајӧ бӧрјӧм комсоргсӧ, тыdовтчіс, мыј сылӧн во чӧж-нін абу комсомольскӧј білетыс daј ачыс оз бура і тӧd—прімітлӧмны-ӧ сіјӧс комсомолӧ.

РОНО ыо комсорг Шарапов шуӧ, мыј міјанлӧн політіческӧј велӧdчӧм оз бурмы.

Колӧ індыны, мыј практіческӧј результатјасыс уж перестроітӧмын Сыктывса рајкоммолӧн зев-на еща. Јонжыкасӧ ужалӧны кывјас песӧм вылын, революцїјајас da планјас гіжӧм вылын. Рајкоммол оз велӧd комсоргјасӧс ужас, а асыс шуӧмјас da планјас олӧмӧ пӧртӧмӧн сетӧ омӧл ужлыо образецјас. Kad-нін тащӧм сама ужалан практікамслы пуктыны пом da заводітны ужавны вылногӧн, кыҙі корӧ Цекамол пленумлӧн шуӧмјасыс.

КАРСА КІНОТЕАТР

Јуль 23-ӧd луноан быdлун кутас мунны вылъ звукӧвӧј фільм

„Крестьяне“

Сеансјас заводітчӧны 6—8—10 ч.

М. Горкіј

Ӧрел

Заводітчӧмсӧ віҙӧd 63, 64, 65 da 66 №-јасыс

—Ылӧdлан,—терыба шуіс Бунаков.—Ем тенаd інструмент.

—Јӧзлӧн, Волокушінлӧн. da і оз туј небыd уж вылӧ.

—Лант!—прікажітіс ҙемскӧј, Бунаков вылӧ стрӧга віҙӧdӧмӧн.—Те мыј-нӧ? Ростовщічајтӧмӧн занімајтчан?

—Ваше воскоробіје, мілостівец,—жалӧбнӧја сылӧм моз заводітіс Бунаков.—Јежелі хрістос јенмӧн корӧны, сек кыҙ-нӧ? Менам бур душа куза...

Улӧс вылыс кыпӧdчыштӧмӧн, ҙемскӧј чорыда віоталіс:

—Пырыстӧм пыр бӧр сетны столарлы інструментјассӧ! Гӧгӧрвоін? dроsdова!

—Со сіјӧ ме, батушка, тані,—успокоітӧмӧн шуіс нывбаба, но вешјыштіс пызан dіныс ылӧжык.

—Те сӧгласітчан мӧстӧ вузавны?

—da ӧd кытчӧ-нӧ сіјӧ, коктӧгыс!

Воҙвыв мыјкӧ лӧмыс, dроsdова, бӧрdан чужӧм вӧчӧмӧн, чышкалӧ ковта пӧланас кос сінјассӧ.

—Сіҙ-кӧ вот—Бунаков нӧбас сіјӧ. Јаковлев, гіж решенїје!

—Ваше воскоробіје!—омлавны мӧdіс старік.—Кытчӧ мем сіјӧ. Ӧні гожӧм, јај оз сојны. Веskыd убытка.

—А мӧdан-кӧ те омлавны!..—горӧdіс ҙемскӧј, da Бунаков, кусынтчӧмӧн, јурсӧ ҙебӧмӧн, јӧткыштчіс јӧз чукӧрӧ, быттӧ кӧза ыж стадаӧ.

ҙемскӧј лӧсӧdіс пелпонјассӧ, молоԃецкӧја чатӧртіс морӧссӧ da јуаліс:

— Волокушін, мыјла он мынты ужсыс Костінысны?

— Сылы законнӧј прічіна,—ваше высокоробіје,—стӧча заводітіс сорнітны мельнік.—Сіјӧ, Јемdокімко, medасіс ізкі сіҙdыны: улысыс—гӧптыс, dона, medбур московскӧј із, і вылысыс—ветлыс, сіҙ-жӧ medбур dнепровскӧј. Сіјӧ, Јеbdокімкоыd, тӧdса кыҙ medбур мастер тајӧ dелӧ куҙаыс, а век-жӧ менсым ізкіјасӧс щыкӧdіс. І сіјӧ вӧчӧма озорнічајтӧм могыс. Вот, јуалӧј јӧзсӧ, кущӧм сіјӧ ем лок озорнік.

— Ој, збыль сіјӧ,—codтіс dроsdова.

— І сыыс ме уждонсӧ сылы куті, кыҙ меным вӧчӧма ыжыd убыток...

— Тырмас, — прікажітіс ҙемскӧј.—А те, Костін, мыј віоталан?

— Ылӧdлӧ сіјӧ, віоталаме,—вылын тенорӧн вочавіҙіс Костін.—Ті јуалӧј сіјӧс: відліс сіјӧ ізкіјассӧ?

— Не велӧdны менӧ, dурак!—горӧdіс ҙемскӧј.—Ме ачым тӧda, мыј јылыс колӧ јуавныс.

Папіроска ӧзтӧм бӧрын, сіјӧ решітіс:

— Волокушін! Колӧ, меdым тӧdыс јӧз відлалісны ізкіјастӧ da віоталісны: щыкӧdӧма лібӧ абу најӧ.

Нумјалігтырјі, Јеbdокім Костін шаговтіс матӧжык пызан dінӧ.

— Ваще благоробіје! мыј вермас віоставныс сӧмын уж, а тӧdыс јӧзыс лӧбны мельнікјас, сіҙ-кӧ најӧ, фert, віоталасны меным пӧтів: Ме најӧс, фавӧлјасӧс, тӧda.

— Те—мыј? Велӧdны менӧ кӧсјан?—лӧкыс јуаліс ҙемскӧј.

— da ог! Кытчӧ меным! сӧмын-овны колӧ мен, а ужтӧг абу med олыс. Волокушін менӧ мӧdӧd тӧлыс кіјасӧd кутӧ. Med ескӧ кӧтнін жын ужdонсӧ сетіс, чӧрт сыкӧd, порскӧd.

Ныр роҙјасыс щын пӧлалӧмӧн, сінјаснас југјалӧмӧн, ҙемскӧј сіҙ-жӧ лӧкыс, но нӧжјӧжык заводітіс.

— Ме те јылыс, Костін, мыј сурӧ кывлі,—лӧка сорнітӧны те јылыс!

Но Костін ез летчыс, сылӧн тенорыс пыр кыпаліс вылӧ.

— Мыј ескӧ оз сорнітны-da! Мі ставным ӧта-мӧd јылыс лӧкыс dумајтам, а сорнітам—сыыс лӧкжыка. Со Волокушін јылыс сорнітӧны, мыј сіјӧ бабасӧ кувтӧҙыс нӧјтіс, а ростовшікыd сіјӧ Бунаковсыd јонжык.

— Кытчӧ меным! — жалостнӧја codтіс Бунаков, а dроsdова ещӧ codтіс басӧн:

— Васіль Кірілловічыс став вӧлӧстыс бӧрdӧ.

(Помыс локтан №-ын)

Отв.ред. Н.МАКСІМОВ.

Облит № 1561 | Редакцїјалӧн адрес: Сыктывкар, Кіров німа ул., d. № 38. | Коми Госіздатлӧн тіпографіја, Коммуністіческӧј 2. | Сурӧdан.dон: 1 во кежлӧ 6 ш., 6 тӧлыс—3 ш 3 тӧлыс—1 ш, 50 ур. | Пісмӧјас поҙӧ ыстыны маркатӧг. | Тіраж 3500